

Sygn. akt II Ca 1260/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Karina Marczak
Sędziowie:	SO Zbigniew Ciechanowicz SR del. Szymon Pilitowski (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Ziemowit Augustyniak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 maja 2015 roku w S.

sprawy z powództwa **W. W. i M. W. (1)**

przeciwko **K. K. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 8 września 2014 roku, sygn. akt II C 72/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego K. K. (1) solidarnie na rzecz powodów W. W. i M. W. (1) kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt II Ca 1260/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 września 2014 r. Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie w sprawie o sygn. akt II C 72/14 w punkcie I. zasądził od pozwanego K. K. (1) na rzecz powodów solidarnych W. W. i M. W. (1) kwotę 9.348,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi w stosunku rocznym od dnia 14 marca 2012 r. do dnia zapłaty; w punkcie II. zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnych kwotę 1.685 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Wyrok ten zapadł w sprawie zainicjowanej powództwem W. W. i M. W. (1) przeciwko K. K. (1) o zapłatę na ich rzecz solidarnie kwoty 9.348,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 14 marca 2012 r. tytułem wierzytelności przysługującej im jako nadpłata przekazana pozwanemu przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu R. J. w postępowaniach, w których Komornik wyegzekwował na rzecz pozwanego kwoty wyższe aniżeli wynikające z tytułów wykonawczych, a nie wygasła ona już na skutek potrącenia, które doprowadziło do pozbawienia wykonalności innych tytułów wykonawczych wystawionych przeciwko powodom na rzecz pozwanego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy wydał w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Sąd stwierdził, iż przeciwko powodom prowadzone były przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu R. J. postępowania egzekucyjne na podstawie następujących tytułów wykonawczych:

- a) aktu notarialnego z dnia 25 stycznia 2001 r. rep. A nr 1080/2001, któremu została w § 3 ust 1 nadana klauzula wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 29 maja 2002 r. sygn. akt I Co 695/2001 (postępowanie egzekucyjne KM 921/02),
- b) ugody sądowej z dnia 14 października 2005 r. sygn. akt I C 1107/04 zaopatrzonej w klauzulę wykonalności z dnia 2 grudnia 2005 r. (postępowanie egzekucyjne KM (...)),
- c) wyroku Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 27 listopada 2006 r. sygn. akt I C 1162/06, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 17 stycznia 2007 r. (postępowanie egzekucyjne KM 153/07),
- d) nakazu zapłaty z dnia 8 sierpnia 2002 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Szczecinie sygn. akt. XI GNc 7336/01, zmienionego postanowieniem Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 4 września 2002 r., zaopatrzonym w klauzulę wykonalności z dnia 1 kwietnia 2003 r. i któremu została nadana klauzula wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 9 grudnia 2003 r. sygn. akt XI GCo 160/03 przeciwko małżonce dłużnika tj. M. W. (1) (postępowanie egzekucyjne KM 870/03).

Sąd Rejonowy ustalił, iż w ramach postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu R. J. pod sygn. akt KM 921/02 z wniosku pozwanego K. K. (1) przeciwko powodom W. W. i M. W. (2) powodowie posiadali nadpłatę w stosunku do wierzyciela w kwocie 15.851,22 zł. Ww. Komornik prowadził również postępowanie egzekucyjne pod sygn. akt KM (...) z wniosku pozwanego przeciwko powodom, w którym powodowie posiadali nadpłatę w stosunku do wierzyciela w kwocie 1.221,52 zł.

Sąd Rejonowy stwierdził, iż pismem datowanym na dzień 23 lutego 2012 r. pełnomocnik powodów radca prawny K. K. (2) wezwał pozwanego K. K. (1) do cofnięcia wniosków egzekucyjnych w sprawach KM 870/03 i KM 153/07. W treści tego pisma oświadczył, że otrzymane przez pozwanego kwoty w ramach postępowaniach egzekucyjnych KM 921/02 i KM (...) przekraczają należności egzekwowane w sprawach KM 870/03 i KM 153/07. Ponadto wezwał pozwanego do przekazania na rachunek powodów kwoty przewyższającej roszczenie pozwanego w sprawach KM 870/03 i KM 153 07. Radca prawny K. K. (2) dysponował pełnomocnictwem powodów również do złożenia w imieniu powodów oświadczenia o potrąceniu ich wierzytelności z wierzytelnościami K. K. (1). Powyższe pismo pozwany otrzymał w dniu 6 marca 2012 r.

Sąd wskazał, iż prawomocnym wyrokiem z dnia 28 grudnia 2012 r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu w sprawie sygn. akt I C 786/12 pozbawił w całości wykonalności tytuł wykonawczy – wyrok Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 27 listopada 2006 r. sygn. akt I C 1162/06 zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 17 stycznia 2007 r. (postępowanie egzekucyjne KM 153/07). Wyrok pozostaje prawomocny. Wyrokiem z dnia 16 września 2013r. Sąd Rejonowy w Świnoujściu w sprawie sygn. akt I C 785/12 pozbawił w całości wykonalności tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty z dnia 8 sierpnia 2002 r. wydany przez Sąd Rejonowy w Szczecinie sygn. akt. XI GNc 7336/01, zmieniony postanowieniem Sądu Rejonowego w Szczecinie z dnia 4 września 2002 r., zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 1 kwietnia 2003 r. i któremu została nadana klauzula wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego w Świnoujściu z dnia 9 grudnia 2003 r. sygn. akt XI GCo 160/03 przeciwko małżonce dłużnika tj. M. W. (1) (postępowanie egzekucyjne KM 870/03). Wyrok pozostaje prawomocny. Sąd Rejonowy wskazał, że powyższe rozstrzygnięcia zostały oparte o ustalenia faktyczne co do nadpłat w postępowaniach egzekucyjnych w sprawach KM 921/02 i KM (...) oraz przy przyjęciu skuteczności złożonego pozwanemu przez powodów oświadczenia o potrąceniu wzajemnych wierzytelności (pismo z 23 lutego 2012 r.).

Kolejno Sąd Rejonowy ustalił, że należności wyegzekwowane przez Komornika w ramach wskazanych wyżej postępowań zazwyczaj były przekazywane do rąk pełnomocnika wierzyciela, który po odjęciu z nich należnego mu

wynagrodzenia, resztę przekazywał pozwanemu. Pozwany nie orientował się w zakresie otrzymywanych kwot. Działal w zaufaniu do swego pełnomocnika oraz Komornika.

W oparciu o te ustalenia Sąd uznał powództwo za uzasadnione w całości.

Jako podstawę prawną uwzględnionego powództwa Sąd pierwszej instancji wskazał przepis art. 405 k.c. Stwierdził, iż analiza całokształtu zebranego w sprawie materiału dowodowego wskazuje w sposób jednoznaczny, iż po stronie pozwanego doszło do bezpodstawnego wzbogacenia względem powodów, a przejawiającego się w bezprawnym wyegzekwowaniu przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu w ramach postępowania KM 921/02 kwoty 15.851,22 zł, a w postępowaniu KM (...) kwoty 1.221,52 zł, które to kwoty następnie zostały przekazane pozwanemu. Sąd wskazał, iż wynika to nie tylko z dokumentów zgromadzonych w aktach postępowań egzekucyjnych, ale ponadto zostało potwierdzone w postanowieniu Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 16 listopada 2011 r., sygn. akt II Cz 1011/11, gdzie również przeprowadzono wnikliwe rozliczenie przedmiotowych postępowań. Wreszcie prawidłowość powyższych ustaleń potwierdzają dwa prawomocne już wyroki Sądu Rejonowego w Świnoujściu, tj. wyrok z dnia 28 grudnia 2012 r. sygn. akt I C 786/12 oraz wyrok z dnia 16 września 2013 r. sygn. akt 1C 785/12, pozbawiające w całości wykonalności wymienione tytuły wykonawcze.

Zdaniem Sądu Rejonowego powyższe postępowania i zapadłe w nich orzeczenia nie tylko potwierdziły stan wzbogacenia pozwanego względem powodów, ale zasadność złożonego przez powodów oświadczenia o potrąceniu wzajemnych wymagalnych wierzytelności. Konsekwencją powyższego była konieczność rozliczenia kwoty 9.348,10 zł tj. kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy sumą nadpłat w postępowaniach egzekucyjnych KM 921/02 i Km (...) - łącznie 17.072,74 zł, a wartością potrąconych wierzytelności w postępowaniach KM 153/07 i KM 870/03.

Sąd Rejonowy zauważył, iż linia obrony pozwanego sprowadzała się do stwierdzenia, że nie miał on świadomości otrzymywania wpłat ponadto to, co wynikało z tytułów wykonawczych, działał w dobrej wierze i w zaufaniu do komornika. Wreszcie, że nie jest już wzbogacony, jako że wszelkie otrzymane od komornika środki wydatkował na bieżące utrzymanie.

Sąd pierwszej instancji powołał przepis art. 409 k.c. i wskazał, że powołanie się na wygaśnięcie obowiązku wydania korzyści wymaga nie tylko udowodnienia jej zużycia, lecz nadto takiego zużycia, które powoduje trwający brak wzbogacenia, gdy korzyść stanowią sumy pieniężne - nie wystarcza zatem samo ich wyzbycie się (wydatkowanie).

W okolicznościach sprawy, jeśli się zaważy na kwotę wyegzekwowaną ponad treść tytułu wykonawczego (KM 921/03), zasadnie – zdaniem Sądu Rejonowego – można podnosić, iż pozwany (wierzyciel) winien mieć świadomość uzyskiwania korzyści ponad to co jest mu należne. W tym aspekcie nic zasługuje na aprobatę usprawiedliwienie pozwanego, że sprawę zlecił prawnikowi, a ponadto działał w zaufaniu do komornika. W ocenie Sądu otrzymywanie tak dużej kwoty, nawet w perspektywie dłuższego czasu, winno wzbudzić u przeciętnej osoby, należycie dbającej o swoje interesy, podejrzenie nieprawidłowości. Zaniechania pozwanego tym zakresie nie można usprawiedliwiać wydatkowaniem kwot na bieżące potrzeby i aktualnym stanem majątkowym. O negatywnej postawie pozwanego w tym zakresie świadczy nadto fakt, iż nawet w sytuacji, gdy wiedział on już o nieprawidłowościach w postępowaniu egzekucyjnym, kiedy to bezsprzecznie Sąd Okręgowy wyliczył i rozliczył trwające postępowania, to nawet w tych okolicznościach nie zdecydował się na cofnięcie wniosków egzekucyjnych zgodnie z wnioskiem dłużników, czym działał na szkodę powodów.

Sąd Rejonowy stwierdził dalej, iż o odsetkach orzekł na podstawie art. 359 § 1 k.c. oraz art. 481 § 1 i 2 k.c., zaś, zachowując w polu widzenia treść pisma pełnomocnika powodów z dnia 23 lutego 2012r., w ocenie Sądu naliczanie odsetek za opóźnienie było możliwe od dnia 14 marca 2012 r., albowiem w tej dacie pozwany popadł już w opóźnienie.

Uzasadniając orzeczenie o kosztach procesu Sąd stwierdził, iż zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania zasądził od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwotę 1.685 zł stanowiącą sumę całości

poniesionych przez nich kosztów procesu (468 zł - opłata sądowa od pozwu, 1.200 zł - wynagrodzenie radcy prawnego, 17 zł - opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego).

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany. Zaskarżył go w całości i zarzucił mu:

1. naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 405 k.c. przez przyjęcie, że pozwany jest zobowiązany zwrócić powodowi tytułem bezpodstawnego wzbogacenia całą nadpłatę wynikłą z deliktu – niewłaściwie prowadzonych przez komornika postępowań egzekucyjnych;
2. naruszenie prawa materialnego a mianowicie art. 409 k.c. wobec jego niezastosowania, pomimo tego, że zachodziły przesłanki stosowania tego przepisu, albowiem pozwany zużył nadpłatę (korzyść) uzyskaną wskutek egzekucji komorniczej, nie jest już wzbogacony, a to, iż uzyskał świadczenie wskutek trudnych do zweryfikowania błędów popełnionych przez komornika, usprawiedliwia jego uzasadnione przekonanie, że nie będzie musiał zwracać wyegzekwowanych kwot;
3. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, wobec jego niezastosowania, co zostało wyrażone w tym, iż Sąd pominął, że to komornik w sposób zawiniony wyrządził szkodę powodowi, a zgodnie z treścią tego przepisu jest on obowiązany do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności, a wraz z nim solidarnie Skarb Państwa.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu w postępowaniu przed Sądem I Instancji oraz w postępowaniu odwoławczym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpatrzenia, przy uwzględnieniu kosztów postępowania odwoławczego.

Uzasadniając zarzuty apelacyjne pozwany stwierdził, że materiał dowodowy zebrany w sprawie jednoznacznie wskazuje, że do wzbogacenia pozwanego doszło wskutek bezprawnego wyegzekwowania przez Komornika Sądowego R. J. przy Sądzie Rejonowym w Świnoujściu w ramach prowadzonych postępowań KM 921/02 kwoty 15.851,22 zł oraz kwoty 1.221,52 zł w postępowaniu KM (...), które to fakty zostały potwierdzone orzeczeniem Sądu Okręgowego z dnia 16 listopada 2011 roku sygn. akt II Cz 1011/11.

Pozwany podniósł, iż ogółem prowadził przez kilkanaście lat cztery postępowania egzekucyjne w stosunku do powodów, a w każdym z nich działał za pośrednictwem zawodowego pełnomocnika, składał prawidłowo wypełnione wnioski egzekucyjne wraz z tytułami egzekucyjnymi. Stwierdził, że nie kierował kilku wniosków egzekucyjnych do kilku komorników co skutkowało zdublowaniem wyegzekwowanych kwot, nie występował też po umorzeniu egzekucji wskutek spłaty długu z ponownymi wnioskami egzekucyjnymi na podstawie tych samych tytułów wykonawczych. Zawsze zachowywał się jako wierzyciel prawidłowo, działając z należytą starannością. Skarżący stwierdził zatem, iż to komornik sądowy dokonał bezprawnych egzekucji w stosunku do powodów, egzekwując od nich kwoty znacznie przewyższające kwoty zasądzone tytułami wykonawczymi i niezgodnie z wnioskami egzekucyjnymi wierzyciela. Wobec powyższego to komornik powinien ponieść odpowiedzialność odszkodowawczą solidarnie ze Skarbem Państwa za niezgodne z prawem działanie przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych na podstawie art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z 1997 r., Sąd zaś nie powinien obciążać pozwanego skutkami bezprawnego działania komornika sądowego - funkcjonariusza publicznego, którego obowiązkiem jak i uprawnieniem jest m.in. prowadzenie egzekucji na podstawie wyroków sądowych.

Skarżący zauważył, iż częściowo powodowie odzyskali wyegzekwowane bezprawnie im pieniądze dokonując skutecznego potrącenia części swojej wierzytelności wobec pozwanego, zaś wyrok Sądu pierwszej instancji zasądzący zwrot pozostałej części nadpłaty doprowadzi do sytuacji, w której pozwany jako prawidłowo działający wierzyciel będzie zmuszony oddać powodowi całą wyegzekwowaną przez komornika nadpłatę, a sam dochodzić od komornika i

pełnomocnika odpowiednio zwrotu kosztów egzekucji i zastępstwa egzekucyjnego, całą odpowiedzialność za szkodę poniesioną przez powodów poniesie pozwany, zaś komornik uniknie odpowiedzialności za swoje bezprawne działania.

Pozwany wskazał również, iż nie można zgodzić się ze stwierdzeniem Sądu I instancji, że otrzymanie tak dużej kwoty nawet w perspektywie dłuższego czasu winno wzbudzić u przeciętnej osoby należycie dbającej o swoje interesy podejrzenie nieprawidłowości i tym samym obciążyć pozwanego odpowiedzialnością za powstałą sytuację. Pozwany wskazał, iż prowadził wobec powodów cztery egzekucje przez ponad 10 lat. Pieniądze otrzymywał nieregularnie wraz z odsetkami i nie był zobowiązany dokonywać szczegółowych notatek i obliczeń celem skontrolowania działań komornika. Byłoby to domaganiem się od pozwanego ponadprzeciętnej staranności, do czego nie był zobowiązany. Nadto skarżący stwierdził, iż nie bez znaczenia było to, że pozwany otrzymywał wyegzekwowane kwoty za pośrednictwem swojego pełnomocnika procesowego, który część wyegzekwowanej należności zatrzymał, jako swoje wynagrodzenie. W konsekwencji otrzymywane przez powoda należności (w tym odsetki za zwłokę) wpłacane nieregularnie przez wiele lat i pomniejszane o wynagrodzenie pełnomocnika, nie mogły wzbudzać podejrzeń, że są za wysokie, zwłaszcza że były one egzekwowane przez komornika, do którego pozwany mógł mieć zaufanie, że rzetelnie wykonuje swoje obowiązki. Pozwany wskazał, iż był przeświadczony, że egzekucja jest prowadzona prawidłowo oraz że otrzymuje tylko te należności, które mu się należą. Nie zachodziły żadne okoliczności, które kazałyby mu liczyć się z obowiązkiem ich zwrotu.

Pozwany stwierdził dalej, iż nie zaoszczędził otrzymanych w wyniku egzekucji pieniędzy. Nie zainwestował ich i nie kupił niczego wartościowego. Należności były mu przekazywane przez wiele lat. Zostały one przeznaczone na bieżące wydatki i spłatę bieżących zobowiązań. Wyegzekwowana nadpłata, która została przekazana pozwanemu, została w całości zużyta. Pozwany aktualnie jest w trudnej sytuacji majątkowej i nie jest już wzbogacony. Zachodzą zatem przesłanki stosowania art. 409 k.c. Zdaniem pozwanego jedyną osobą odpowiedzialną za tę sytuację i za szkodę powodów jest komornik.

W odpowiedzi na apelację pozwanego powodowie wniesli o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania wywołanych wniesieniem apelacji, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego okazała się nieuzasadniona.

Z treści wywiedzionego w niniejszej sprawie środka odwoławczego wynika, iż skarżący nie kwestionował ustaleń faktycznych przyjętych przez Sąd Rejonowy za podstawę wydanego wyroku, w tym w szczególności tych, które dotyczyły stwierdzenia, że pozwany otrzymał od Komornika kwoty wskazane przez Sąd pierwszej instancji w pisemnych motywach jego rozstrzygnięcia, nie znajdujące oparcia w przywołanych tam tytułach wykonawczych, a wyegzekwowane od powodów, jak również iż różnica wysokości tych kwot i sum, o jakie uległy potrąceniu roszczenia pozwanego określone w wyrokach pozbawionych wykonalności wskazanymi orzeczeniami Sądu Rejonowego w Świnoujściu, odpowiada wysokości roszczenia dochodzonego w niniejszej sprawie. Sąd Odwoławczy w pełni podzielił te ustalenia i przyjął je za własne, opierając na nich swe merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, wydane na skutek ponownego jej rozpatrzenia spowodowanego wniesieniem apelacji.

Mając na uwadze powyższe okoliczności faktyczne nie sposób było uznać zasadności podniesionego w apelacji zarzutu dotyczącego naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 405 k.c., który to przepis zawierał przyjętą przez tenże Sąd podstawę prawną uwzględnionego powództwa.

Skoro pozwany – co bezsporne – otrzymał kosztem majątku powodów kwoty wskazane przez Sąd pierwszej instancji, do pobrania których nie był uprawniony w świetle przywołanych tytułów wykonawczych, niewątpliwie był to stan, który podpadał pod normę prawną przewidzianą w art. 405 k.c. i oznaczał w pełnym tego zakresie bezpodstawne wzbogacenie pozwanego kosztem majątku powodów. Na skutek tego po stronie pozwanego powstał obowiązek

określony w tym przepisie do wydania powodom korzyści majątkowej uzyskanej od nich bez podstawy prawnej w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

W ocenie Sądu Odwoławczego obligacyjna odpowiedzialność pozwanego do wyrównania uszczerbku w majątku powodów powstałego na skutek bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego była całkowicie niezależna od ewentualnej odpowiedzialności deliktowej Komornika, który prowadził egzekucję przeciwko powodom i wyegzekwował od nich na rzecz pozwanego kwoty przekraczające wysokość wierzytelności stwierdzonych w tytułach wykonawczych, czy też Skarbu Państwa odpowiadającego z tego tytułu solidarnie z Komornikiem. Odpowiedzialność pozwanego i Komornika (a wraz z Komornikiem Skarbu Państwa) jako dotycząca wyrównania tego samego uszczerbku w majątku powodów jednakże na innej podstawie prawnej, nosiłyby cechy odpowiedzialności in solidum. Powodowie nie byli niczym ograniczeni w możliwości wyboru strony, od której będą domagać się wyrównania im tego uszczerbku, dopiero zaś, gdyby którakolwiek z stron obowiązanych pokryła ten uszczerbek, powodowie w tym zakresie utraciliby możliwość skutecznego dochodzenia żądania wyrównania uszczerbku od drugiej strony. To nie nastąpiło.

Mając powyższe na uwadze całość argumentacji pozwanego podniesionej w apelacji, dotyczącej uzasadnienia przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej Komornika, który prowadził na jego wniosek egzekucje przeciwko powodom, nie miała dla rozstrzygnięcia sprawy żadnego znaczenia. Sąd Rejonowy, wydając zaskarżony wyrok, nie mógł dopuścić się naruszenia art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, albowiem przepis ten nie mógł znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie.

W procesie zainicjowanym powództwem powodów przeciwko pozwanemu nie mogło mieć również żadnego znaczenia to, czy ów Komornik prowadząc egzekucję w sposób niezgodny z treścią tytułów wykonawczych, spowodował po stronie pozwanego jakąkolwiek szkodę. Jeżeli tak było, pozwany mógłby dochodzić ochrony swych praw w innym procesie, co pozostawało bez wpływu na jego odpowiedzialność wobec powodów wynikającą z art. 405 k.c.

Bez znaczenia dla zakresu tej odpowiedzialności był również fakt, na który powołał się skarżący w apelacji, iż ściągnięte przez Komornika kwoty od powodów były pobierane przez pełnomocnika ustanowionego przez pozwanego w postępowaniach egzekucyjnych, który potraçał z nich swoje wynagrodzenie i dopiero pozostałą część przekazywał pozwanemu. Całość tych środków wyegzekwowanych przez Komornika stanowiło bowiem przysporzenie majątku pozwanego, a jeżeli już w chwili przysporzenia część z nich przekazywano na pokrycie zobowiązania, jakie pozwany miał wobec swojego pełnomocnika z tytułu zapłaty wynagrodzenia za wykonywane na jego rzecz usługi prawnej, była to część, o którą majątek pozwanego nie musiał ulec uszczupleniu.

Sąd Odwoławczy uznał, iż Sąd pierwszej instancji prawidłowo postąpił odmawiając zastosowania w niniejszej sprawie art. 409 k.c. Przypomnieć należy, iż przewidziany w tym przepisie skutek w postaci wygaśnięcia obowiązku wydania korzyści lub zwrotu jej wartości następuje wyłącznie wówczas, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, a jednakże nie następuje gdy wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien być liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było podstaw pozwalających stwierdzić, że pozwany na którymkolwiek etapie sprawy, poczynając od otrzymania kosztem majątku powodów kwot wyegzekwowanych przez Komornika ponad wysokość przewidzianą w treści tytułów wykonawczych, nie miał powinności liczenia się z obowiązkiem ich zwrotu. W zaistniałych realiach przez cały ten okres było wiadome, jaka jest wysokość wierzytelności, którą pozwany był uprawniony otrzymać od powodów. Wprost to wynikało z treści tytułów wykonawczych, które nie uległy żadnej modyfikacji. Nie mamy tu mowy o takim przypadku, w którym egzekucja była prowadzona na podstawie np. prawomocnego tytułu wykonawczego, którego prawomocność uległa wzruszeniu, a tytuł egzekucyjny stanowiący jego podstawę został zmieniony poprzez zmniejszenie wymiaru świadczenia przysługującego pozwanemu od powodów. Tu było wyraźnie stale wiadome, jaka suma może być przedmiotem egzekucji.

Zdaniem Sądu Odwoławczego pozwany, jako wierzyciel powodów, wiedząc o tej wysokości, obowiązany był kontrolować przepływ środków pieniężnych pobieranych przez Komornika w ramach prowadzonych na jego wniosek egzekucji i baczyć, czy nie przekracza to zakresu jego uprawnienia. Nie sposób uznać, by z tego obowiązku zwalniał

pozwanego fakt, iż sumy były ściągane od powodów w różnych odstępach czasu, na przestrzeni dłuższego okresu. Skoro pozwany, jako gospodarz wszczynanych przez siebie postępowań egzekucyjnych, nie chciał samodzielnie kontrolować toku egzekucji, mógł skorzystać w tym zakresie z pomocy pełnomocnika, co też uczynił. Powyższe jednakże nie zwolniło go z odpowiedzialności związanej z obowiązkiem baczenia, czy tok egzekucji jest prawidłowy. Mocodawca bowiem każdorazowo ponosi odpowiedzialność za działania i zaniechania swojego pełnomocnika.

Fakt, iż pozwany ustanowił w postępowaniach egzekucyjnych profesjonalnego pełnomocnika, przemawiał zatem – wbrew przypuszczeniu wyrażonemu w apelacji – na jego niekorzyść, bowiem profesjonalny pełnomocnik tym bardziej niż pozwany, jako osoba posiadająca odpowiednie kompetencje zawodowe, mógł i powinien był baczyć, czy sumy ściągane od powodów nie przewyższają tego, co jego mocodawca uprawniony był otrzymać. Tym bardziej, że z sum tych – jak to podniósł pozwany w apelacji – pełnomocnik pobierał swoje wynagrodzenie. Pozwany ponosi odpowiedzialność za zaniechania tegoż pełnomocnika, a kwestia tego, czy w związku z tym przysługuje mu względem pełnomocnika jakiegokolwiek roszczenie odszkodowawcze, nie była przedmiotem niniejszego procesu.

Dodatkowo jedynie Sąd Odwoławczy pragnie zwrócić uwagę, iż podzielił stanowisko wyrażone przez Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przez powodów w odpowiedzi na apelację, wedle którego pozwany nie udowodnił stanu, by zużył lub utracił korzyść majątkową otrzymaną kosztem powodów w taki sposób, że nie jest już wzbogacony.

Sąd Odwoławczy w pełni przychylił się do interpretacji art. 409 k.c. wyrażonej w orzecznictwie przywołanym przez Sąd Rejonowy i – szerzej – przez powodów w odpowiedzi na apelację oraz uznał (w ślad m.in. za wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r., V CSK 320/09, czy też wyrokiem z dnia 2 lutego 2012 r., II CSK 670/11), iż nie każde zużycie bezpodstawnie uzyskanego świadczenia powoduje w myśl art. 409 k.c. wygaśnięcie obowiązku zwrotu świadczenia. Następuje to tylko wtedy, gdy zużycie korzyści nastąpiło w sposób bezproduktywny, konsumpcyjny, tj. gdy wzbogacony, w zamian tej korzyści, nie uzyskał ani korzyści zastępczej ani zaoszczędzenia wydatku, gdy wydatek miał miejsce tylko dlatego, że uprzednio uzyskał on korzyść, bez której nie poczyniłby tego wydatku. Jeżeli natomiast w zamian za użytą korzyść wzbogacony uzyskał do swojego majątku jakąkolwiek inną korzyść majątkową (np. mienie czy zwolnienie z długu, który w ten sposób spłacił), nie można uznać, że nie jest już wzbogacony, bowiem w wyniku dokonania tego wydatku, w jego majątku pozostaje korzyść w postaci zwiększenia aktywów bądź zmniejszenia pasywów.

Jak to wynika chociażby już z samych twierdzeń pozwanego wyrażonych w uzasadnieniu apelacji, środki wyegzekwowane od powodów zostały przez niego przeznaczone na pokrycie bieżących wydatków i spłatę bieżących zobowiązań. Według tego nie sposób uznać, by doszło do faktycznej utraty czy zużycia ww. korzyści, tj. stanu o jakim mowa w art. 409 k.c. Dokonując za pomocą korzyści spłaty swych zobowiązań, pozwany niewątpliwie spowodował zmniejszenie swych pasywów. Tak samo czynił wydając otrzymane bezpodstawnie od powodów środki na bieżące utrzymanie, albowiem w ten sposób zaoszczędzał to, co w innym przypadku musiałby wydatkować ze swojego majątku, z przeznaczeniem na ten cel.

Mając na uwadze ogół powyższych okoliczności Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w punkcie 1. sentencji wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego zawarte w punkcie 2. sentencji wyroku Sąd wydał na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 105 § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. i zasądził na rzecz powodów, którzy wygrali proces przeprowadzony przed Sądem drugiej instancji, solidarnie koszty obejmujące wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika, które ustalono na podstawie § 12 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, mając na uwadze wartość przedmiotu zaskarżenia określoną w apelacji.